

KONRÁDI DÁNIEL (1871—1940)

Figura lui *Konrádi Dániel*, medic savant și filantrop este puțin cunoscută tinerelor generații de medici. Evocarea figurii sale, la aniversarea a 100 de ani de la naștere, este cu atât mai bine venită.

D. *Konrádi* s-a născut într-o familie de țărani săraci în satul Coldău, la 87 km de Cluj, în ziua de 24 ianuarie 1871. Urmează șase clase elementare în satul natal, iar primele două clase gimnaziale la Bistrița, continuându-și studiile ca bursier la Colegiul Reformat din Cluj. Activitatea depusă de elevul eminent la Muzeul școlar, frumosul său herbar, progresele sale didactice au fost premiate în repetate rânduri. În 1892 dă cu note excelente bacalaureatul. Atras de științele reale, pătruns de o adâncă iubire de oameni, urmează atât inclinațiile sale, cât și sfaturile profesorilor săi, înscriindu-se în același an la Facultatea de medicină a Universității din Cluj. Încă student în anul III, participă la munca Asociației benevole de salvare din Cluj (KÖME) — înființată în anul 1891 — punindu-și tot optimismul, abnegația, iubirea de oameni în prodigioasă activitate desfășurată peste patru decenii pe acest tărîm. În anul 1897, *Konrádi* este promovat doctor în medicină, cu mențiunea „sub auspiciis regis”. Chiar din luna iulie a aceluiași an e numit preparator la Institutul de anatomie patologică din Cluj, iar din 1898 asistent. În munca de cercetare este atras deosebi de domeniul bacteriologiei.

În anul 1899 preia conducerea Stației de salvare. Activitatea sa — printre altele — este marcată de ținerea a cca 37 de cursuri de perfecționare, respectiv cicluri de conferințe, prin care inițiază muncitorii de la căile ferate, din uzine, funcționari, profesori, elevi de liceu în noțiuni de prim ajutor și de igienă individuală și colectivă.

Din 1902, timp de 20 de ani, este profesor și medic la vechiul său liceu, Colegiul Reformat din Cluj, unde pe lângă alte acțiuni, organizează numeroase excursii școlare (Fiume, Bucovina).

Drept recunoaștere a multilateralei sale activități didactice și științifice e numit în anul 1906 docent la Catedra de patologie generală a Universității din Cluj. Peste un an, în 1907 D. *Konrádi* devine prin vot unanim directorul Stației de salvare (KÖME), în locul directorului abdicat, profesorul *Hevesi Imre*. Prin munca sa organizatorică și conferințele prin care face cunoscute țelurile Asociației, numărul membrilor donatori permanenți, în scurt timp, se dublează. Elaborează statutul KÖME, modernizează și popularizează instituția, iar cu ocazia împlinirii a 10, respectiv a 20 de ani de existență, redactează istoricul acesteia. Din inițiativa sa, la a 20-a aniversare a Asociației, a fost ridicat palatul cu 3 etaje a Stației de salvare de pe str. Mănăștur, care de acum servește și la cazarea studenților în medicină (1912).

Acordă o deosebită importanță cursurilor permanente de prim-ajutor și de salvare, în vederea pregătirii studenților în medicină; modernizează instituția pe baza exigențelor actuale ale științei și tehnicii. Întreține vaste legături cu alte asociații similare din țară și de peste hotare.

Rezultatele muncii depuse la Cluj, *Konrádi* le prezintă la cel de-al II-lea Congres internațional de medicină de la Viena, în 1913. În expunerea sa, el insistă asupra faptului că munca Stației de salvare trebuie strîns coroborată cu activitatea universitară. Una din premisele reușitei este ca medicii și studenții să fie recrutați în mod benevol, dintre cei care au audiat cursuri speciale, obținînd o diplomă. Clujul se poate mindri că aici a luat ființă pe plan european a doua Asociație benevolă de salvare. Rezultatele instituției conduse și dezvoltate de D. *Konrádi* sînt frunțase, prezentînd un deosebit interes și astăzi.

Activitatea sa didactică este de asemenea multilaterală. Ca docent, între anii 1906—1919, ține cursuri de serologie și bacteriologie. În 1919, la reorganizarea Universității române din Cluj, rămîne pe mai departe în cadrul acestei instituții. Din 1920 îl găsim ca șef de lucrări în laboratorul de serologie a Clinicii de dermatologie din Cluj, condusă de prof. Coriolan Tătaru, unde își desfășoară activitatea pînă la

pensionare (1936). Rămâne însă pe mai departe director al Stației de salvare, continuându-și munca de cercetare la un laborator particular de serologie. Nici practica medicală cotidiană nu i-a fost străină: în cabinetul de pe lângă locuința sa, iar vara la Coldău, dădea consultații gratuite.

Activitatea sa științifică a fost remarcabilă. S-a ocupat în mod intens de patologia rabei; una dintre rezultatele sale binecunoscute în acest domeniu este atestarea faptului că, perioada de incubație în turbare poate fi mult mai lungă ca cea obișnuită, atingând chiar 120 de zile. Lucrările sale efectuate la Uzinele de apă din Cluj, privind infectarea apei potabile cu bacili tifici, prezintă și azi un deosebit interes. De asemenea a analizat, în repetate rânduri, compoziția apei bazinului de inot de la Someșeni. În laboratoare, mediul de cultură de îmbogățire dr. *Konrádi* se utilizează și în prezent. Rețin atenția cercetările sale privind efectul saponinelor.

Lucrările sale științifice în limbile germană, franceză, română și maghiară au fost publicate atât în reviste din țară, cât și peste hotare. El însuși amănunțite de 44 de lucrări apărute; noi am putut semnala pînă în prezent încă 15 lucrări ale sale.

Dr. *Konrádi* a fost un prieten sincer al poporului român. Pe profesorul C. *Tătaru* l-a îndrăgit fiindu-i unul din studenții preferați, iar mai tîrziu bun prieten; alături de el, în anul 1908, la Stația de salvare au lucrat alți mulți studenți români de la Facultatea de medicină.

Profesorul V. L. *Bologa*, de care-l lega o sinceră prietenie, a tradus în limba română lucrările sale științifice, ce au văzut lumina tiparului, între anii 1921—1923, în revista Clujul Medical.

Despre medicul și omul *Konrádi* se exprimă în mod elogios prof. dr. I. *Goia*, medicul primar Dominic *Stanca*, dr. Al. *Culceriu* și mulți alți colaboratori și elevi de odinioară.

O mențiune specială merită munca sa educativă dusă în rîndul populației. An de an, din primăvară pînă în toamnă, *Konrádi* a petrecut a doua parte a săptămîinii în satul său natal. De cum aflau că sosește „mare doctoru”, sute de bolnavi, nu numai din Coldău ci și din împrejurimi, îl așteptau. Iar el a alinat suferințele lor, cu marea sa știință și omenie. *Konrádi* a instruit în același timp poporul, ținînd dese conferințe duminicale, accesibile tuturor, despre problemele sănătății publice, bolile venerice și infecțioase, efectul nociv al alcoolului.

Activitatea sa multilaterală, dusă cu același elan și după pensionare, a fost întreruptă de o scurtă boală. D. *Konrádi* se stinge la 3 septembrie 1940. Corpul său a fost depus la Stația de salvare, a cărui director a fost timp de 33 de ani, fiind înmormîntat în cimitirul Házsongárd, pe un loc onorific donat de conducerea orașului. Ulterior, osemintele sale au fost transportate la Coldău.

Analiza amănunțită a activității științifice a doctorului *Konrádi* Dániel, medic savant și umanist, este o datorie de cinste a cercetării iatroistoriografice de viitor.

Sosit la redacție: 5 ianuarie 1971.

dr. András Mózes
(Cluj)